

3.

DISSERTATIO PHILOGICA

AD

CAPITIS III. ESAI.

COMM. 16. ET 17.

QUAM,

CONSENSU AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.

publico examini modeste submittunt

PETRUS BONSDORFF.

Philos. Magist.

Et

JACOBUS BONSDORFF.

Wiburgenses, Fratres.

Die XXI Junii Anno MDCCCLXXXII.

in Auditorio Minoris,

Horis ante meridiem consuetis.

A B O Æ

Impressa apud Viduam Reg. Acad. Typ. J. C. FRENCKELL.

§. I.

Consultis versionibus ac commentariis Philologorum
ac Interpretum acutissimorum CAMPEG. VI-
TRINGÆ, JOH. DAV. MICHAELIS atque JOH.
AUG. DATHII in eam permotus sum opinionem, ut pu-
tem novum Propheticum sermonem capite II. incho-
atum IV. demum ad finem perducto terminari. Pau-
cis vero, ut via mihi muniatur ad locum propositum
emetiendum, qualis ejus sit nexus cum antecedenti-
bus, expediam. Per summa capita ut integri hujus
oraculi attingam argumentum, observem oportet, ser-
mone tribus dictis capitibus contento, postquam ac-
cessus gentium ad verum Dei cultum fuit prædictus,
statum Reipublicæ Judaicæ ut florentem quidem de-
scribi, quem in tempora Uſiæ incidiſſe ex 2. Par.
XXVI. colligi possit, at insimul ut moribus corru-
ptum & peccatorum fordibus inquinatum depingi:
hanc ob cauſam sermoni Prophetico immisceri repre-
hensiones ac comminationes: denique, ad has Divina
poena jam inflicta & cessante, feliciora promitti tem-
ra. Summatim ita totius secundi oraculi Eſaiāni ex-
posito

posito argumento, nunc breviter ostendemus, quomodo cum præcedenti præsens caput cohæreat & quas pariter res complectatur. Quæ Propheta Esaias in hocce capite affert, cum antecedente arctum profecto nexum habere censenda sunt. Quum enim ad calcem cap. II. populo Judaico, omnem fiduciam in humano auxilio repositam inanem esse declarasset, heic rationem subjungit; quia Jehova de Judæa & Hierosolymis omnia vitae subsidia & majora & minoria esset ablaturus. Deinde Sanctus Vates cum alia peccata increpat, tum & in temeritatem muliebrem magnopere invehitur, ob quam Supremi Numinis vindictam huic sexui interminatur. Hunc vero sermonem suum reprehensorium commate 16. auspiciatur, quod una cum insequenti 17. ob vocabula nonnulla difficiliora argumentum dissertationis mihi subministravit. Quam feliciter in eodem tractando versatus fuerim, Lectoris Benevoli esto judicium, cuius mitiorem censuram supplex expeto.

§. II.

Comma 16. Cap. III. Esai. explicaturi, in quinque sectiones, præeunte **CAMPEGIO VITRINGA** idem distinguimus, quas singulas seorsim ordine, quo se offerunt in textu Hebræo, pro virili enodabimus. In antecessum generatim monuisse sufficiat, in toto fere priori hemistichio inter veteres, quos in Bibliis Polyglottis legimus, interpretes, amice convenire, at

in posteriori in diversas eos abire sententias. Qui dis-
fensus inde derivari potest, quod diversos trium ver-
borum hujus hemistichii difficultiorum שְׁפָחַת & עֲכָס שְׁקָר
fibi formarint significatus. Quæ ceteroquin ferre va-
leamus judicia de disparibus apud nominatos inter-
pretes explicationibus, sensim in subsequentibus pro-
feremus, dum vocabula, quæ magnæ interpretum
fluctuationi occasionem dederunt, sunt excutienda.
Ordine eo devolvimur, ut vocabula in facilitiore versiculi
parte, saltim quæ alicujus momenti esse videantur, ex-
plicanda sumamus. Nec insimul nobis est prætere-
undum, quidquid contextui lucem conciliare poterit.
Dimidia fere prior pars hujus commatis quum con-
sentientes habeat interpretes, nec est, quod adeo o-
perosus sim in verbis ejusdem hemistichii enucleandis.
Paucis tantum nonnulla attingam. Quando Propheta in prima commatis sectione Jehovam hunc in mo-
dum loquentem inducit: וְעַזְ בִּרְכָהוּ כְּנֹתֶת צִוָּה pro-
pterea quod superbiant mulieres Judaicæ; ob oculos ponit superbiam, qua veluti intumuerunt, de propria
vanaque gloria, exitioso luxu & affectatis corporis
gestibus captanda, nimis sollicitæ, contra vero Divi-
næ gloriæ, quæ cuilibet curæ cordique esse debet,
prorsus oblitæ. Hoc superbiae vitium exprimit Pro-
pheta voce בִּרְכָהוּ. Propria notio verbi בִּרְכָה altum es-
se S. scripturæ locis haud paucis proditur. Hinc su-
perbiendi significatus est traductus, qui quidem in
hunc locum apte omnino transfertur. Etenim tota
rei series, quæ tractatur, evidenter postulat, ut de a-
nimi

nimi elatione explicetur. Præterea amicus veterum interpretum consensus, & in affinibus dialectis ejusdem vocis haud aliena significatio, nostram confirmat explicationem. In Arabismo זבַה altifrontem esse, frontem attollere proprie denotat (a). Chaldaice non tantum verbum sed & nomina ejusdem familiæ notionem servant altitudinis, elationis. Scrupulum cuiquam movere poterit, quod mulieres Iudaicæ heic בְּנֵתָה צִוְיָן appellentur. Ut hunc evellamus, monuisse paucis juvat, ad idioma hoc spectare Hebræum, ut rei locive subiectum adjunctum, ejusdem filius ac filia appelletur (b).

§. III.

Affert sanctus vates superbiæ muliebris, cuius paulo ante meminit, signum haud obscurum, quando secunda versus sectione נֶטוֹתָה רְגֻן וְתַלְכָנָה incendant extenso gutture, siliabus Sion exprobrat, quod collum suum inter ambulandum arrogantia turgentem in altum quasi erigant. Enimvero istius modi vana gesticulatione, fæminæ, quod opinor, aliorum in se oculos venerationemque convertere fategerunt. In derivatione vocis נֶרְגַּע discrepant Lexicographi. Mo-

A 3

(a) Vide SCHULTENS. Com. in Job. ad Cap. XXXV. 5. p. 980.

(b) Exempla hujus rei congesta vide apud LOWTHUM de Poët. S. Hebr. Edit. Gotting. 254. 255. p. p. (Anni 1770).

do enim descendere putant a רְאֵת tanquam primitivo,
 duod valet: concitavit, irritavit, quo sensu in reliquis
 dialectis quoque obvium est. Chaldaice in forma Pah.
 גָּרֹן, Ithpeh. & Ithpah. אַתְגָּרִי Itgeri & אַתְגָּרֶה Itgare
 concitandi habet significatum. Syriace גָּרְנִי idem notat. &
 Arabice גָּרַן in 1:a conjug. processit, in 4:a quæ respondet
 Hebr. Hiphil. procedere fecit. Modo ad radicem גָּרַן referunt,
 cui ab EDMUNDO CASTELLO in *Lexico Heptaglotto* notio ruminandi assignatur. Enimvero גָּרַן, quod
 recte ruminare exponitur ex.gr. Lev. XI. 7. ubileguntur
 verba גָּרָה לְאַגְּרָה ruminationem non ruminat, ortum
 censeri posse e rad. גָּרָה confirmat Chaldæorum mori
 conformis usus Hebr. quo futurum a rad. med. radicalis
 geminatae, dagesch forti וְ radicali post servilem
 impresso, formare solent. Exemplo erit אֲכָת a Deut. IX. 21. Praestructa sic notione ruminandi vocis
 גָּרָן haud improbable nobis quidem videtur גָּרָן in-
 de formatum esse. Non enim inconveniens autumamus organum ruminationis (cibi retractionis ac reciprocationis) ab ipsa illa actione denominari. Non multum deflectit ab hoc nomine Hebraeo Chaldæorum גָּרָה quod guttur quoque indigitat. Derivatum hinc est nomen גָּרָה regio corporis, qua est guttur, haud aliter ac מִרְגָּלָה & וְאַשׁ מִרְגָּלָה (c).

§. IV.

Pergit Propheta tertia sectione עִנִּים ומשקוֹת insolentiam mulierum Judaicarum depingere, quam quo-

(c) Cfr. SCHULZII *Lex. Hebr.* sub voce גָּרָן

quoque facie & oculis proderent. Non satis convenit
inter omnes, utrum legendum sit וְקַשְׁטָה per ulene
an lectio per ψ asperum sit praeoptanda. Quod si
prior eademque recepta urgenda sit lectio; convenit
hoc verbum cum Chaldaeorum יְקַשֵּׁת, adeoque expo-
nendum *oculis innuere, vagari.* Qua adhibita versio-
ne haud aliis inde evanescit sensus, quam Prophetam
nutus iactusque oculorum, partim ut signa lasciviae
partim tanquam insolentiae indicia reprehendere. Sub
examen autem vocata atque probata altera il-
la lectione per ψ asperum, significatus mentiendi, fal-
lendi, verbo nostro esset assignandus, quo sensu apud
Chaldaeos Syrosque occurrit. Nec sane mihi impro-
bandus hic videtur sensus ut haud incommodus. Non
enim turbat contextum atque nexum sermonis Pro-
phetici, si Prophetam respicere artem foeminarum si-
mulandi & dissimulandi, qua praecipue in juvenibus
irretiendis amasiisque ad se trahendis uti adsolent, e-
xistimemus. Veterum interpretum solus Chaldaeus
Paraphrastes transfert: *stibio linitis oculis ibant;* quæ
quidem versio haud spernendis se commendat rationi-
bus. Utraque lectio tam communiter recepta, quam
altera illa, huic versioni favet. Si enim יְקַשֵּׁת legeris;
haud aliena fiet notio fucandi, stibio illinendi. Ete-
nim nomina, Arab. וְקַשְׁטָה, Chald. יְקַרְאָס, Syr. קַשְׁטָה
omnia valent colorem, stibium, fucum; atque verba
hisee nominibus agnata יְקַשֵּׁת, קַרְאָס & קַרְסָה fucare, co-
lorem mutare, denotant. Nec si legeris יְקַשֵּׁת; notio
illa fucandi, stibio illinendi, evanescet; quum apud

Ara-

8

Arabes יְפָנֵן colore alterare, fuco inficere, significet. Neutram itaque lectionem vides fucandi significacionem respuere, quam insimul in affinibus dialectis haud inauditam deprehendis. Paraphrasi porro Chaldaicæ fidem faciunt loca sanctorum pandectarum, quæ consuetudinis foeminæ fucandi & stibio oculos illinendi meminerunt. JEREMIAS vastationem Judeæ præfagiens Cap. IV. 30. hunc in modum loquitur: Tu igitur o vastata! quid facis? si vel purpuream vestem induas & auro te ornes, כִּי תְּרַעֵן כְּפֹרֶךְ עַנְוָן i. e. si vel stibio tuos pinxeris oculos, frustra te pulchram reddere studes, spernunt te amasii tui, optant tuum interitum. In quo loco planum est, morem oculos fucandi, stibio illinendi, pingendi, ut rem mulieribus Hebraicis consuetam commemorari. Eoque minus dubito fuci aut stibii notionem tribuere voci פְּרַח; quum in hujus vocis explicatione fere unanimis sit veterum interpretum consensus. 2. Reg. IX. 30. prohibetur de Jezabele quod posuerit in stibio oculos fuos, חַשְׁמָם כְּפֹרֶךְ עַנְוָן. Ezech. XXIII. 40. verbis淑ְתַּל עֲנוֹנָה fucasti oculos tuos, haud obscure significatur, quæ apud gentem Judaicam invaluerat fucandi consuetudo. Enimvero non est, cur aliter exponatur vox סְחַל, præcipue; quum in cæteris dielectis orientalibus eodem frequentetur sensu. Arab. סְחַל oculos stibio illevit per plures conjugationes significat. Nec desunt nomina Arabica ad verbi hujus familiam pertinentia, qui stibium valeant. LXX quoque reddunt in loco nuper citato: επιβίγγε τας ὄφθαλμος σὺ; cui

eui versioni consenae sunt plures aliae veterum interpretationum. Denique monendum adhuc unum, itemque haud minimum faverit Chaldaeo Paraphraſtae, quod profani scriptores & itineraria testimonia perhibeant de more illo, qui in Oriente receptus est, ſtibio aut pulvere ex lapide quodam minerali (metallico) confeſto & Alkohol vocato oculos illinendi, nigricantesque reddendi (d), quales apud Orientales in deliciis erant. Nigredinis oculorum magnum statuisse pretium populos orientales, vel haecce apud Poemam THOGRAIUM monstrant verba:

נומו נASHIה באלענע קד שקיית:

באלחא בSMIAה אלעננ ואלכחול

Petimus adolescentulam in recessu vallis, cuius irrigatae sunt, cuspides aquis joci & nigredinis oculorum.

§. V.

Sequuntur verba ſectionis quartae: חליך וטו פו more parvolorum, brevi aut mensurato gressu iterum iterumque incedunt. Quemadmodum Propheta Hactenus insolentiam ſexus muliebris depinxit, quam ſuprema corporis parte prodiſit; ita in verbis jam ſub incedem positis, & mox excutiendis, addit gressum

B.

(d) Quomodo hunc pulverem (Alkohol) ad oculos fuos pingendos & colorandos virgines Orientis adhibuerint, refert ROBERT. LOWTH in *Comment.* suo, ad hunc locum;

sum mulierum & infimas corporis partes haud minorem arguere superbiam. In cennatis particula nunc investiganda, verbum est ηετη απαξ λεγουμενον, quod interpres tantopere exeruciat, inque diversissimas scindit interpretationes. Chaldaeus Paraphrastes transfert: crinibus circumvolutis (ibant). Qua autem ratione crines circumvolutas suæ inferere potuerit versioni, ne quidem conjicere valeo. Nec vola nec vestigium ejusmodi notionis in textu Hebræo comparet. Interpres Vulgatus reddit: plaudere. Syrus: tripudiare. Recentioribus nonnullis vertere placuit: gressu strepitum ciere, pedibus crepitare. Nec diffundendum est, omni prorsus ratione haud destitui istam explicationem. In Syriaca enim & Arabica dialecto notio crepitandi huic verbo haud inusitata est. Syriaca flamma vel lucerna dicitur ηετη crepitare: inde nomen ηετηνη, quod crepitum lucernæ denotat. Pariter in Arabismo de lucernæ crepitu adhibetur ηετη. Præterea non a fide historica abhorret, mulieres Hebraæs gressibus strepitum edidisse, id quod in sequenti § mox commemorabimus. Reddere malunt alii: more parvolorum incedere. Nec sane fundamento destruuntur. Quia τη notat parvulos; non inepte verbum redditur: parvulos imitari incessu. Nec obstare videtur Arab. ηετη agilis fuit, quo minus mollis ac teneri incessus significatio verbo nostro tribuatur. Accedit quod Arab. ηετη σιف fit equus leniter incedens (e). JOH. AUG. DATHE exponit: passibus ad mensuram ordinatis gradiri, quæ expositio non multum ablu-

ab ludit ab illa Kimchii: æquali gressu incedere. Am-
bæ hæ explicationes roborari possunt sequenti sectio-
ne, in qua probatum ibimus, pedibus olim gestasse
mulieres Judaicas periscelides. Præstructa enim hac
sententia, prona est sequela, etjam mensuratos fuisse
earum passus ac æquales. At insuper se utraque com-
mendat interpretatio rationibus, quas suppeditant so-
roriæ dialecti. Chaldaice notio æquandi verbo שׁוֹם
ecompetit. In Talmude טְבָ� & סְפִוָּה æqualitatis
significatu occurrit. Arabica dialectus in hujus vocis
familia ac propagine plures exhibet voces, quarum
significatum mensuræ idea ingreditur. Apud Arabes
hoc verbum in IV. conj. a GLIGGEJO exponitur: ad
cumulum mensuram pervenire curavit. Nomina hu-
jus propaginis plura, complementum mensuræ ad la-
bra pertingens, exuberantem mensuræ cumulum si-
gnificant (f).

Quod heic plura connectantur verba, partim e-
jusdem, partim diversæ significationis; id nostram qua-
lemcunque disquisitionem non subterfugiat oportet.
Verba חַלֵּם & נַחֲלָה significatu congruunt adeo ut pæ-
ne idem verbum possint haberi. נַחֲלָה ab illis discre-
pat, denotans quippe quidpiam in gressu peculiare.
Procul dubio hæc verborum compages multo plus in
recessu habet, quam si unice adhibitum fuisse in

(e) Cfr. BOCHARTI *Geogr.* S. L. IV. c. 9. 246.

(f) Hæc abunde docet EDMUND. CASTEL-
LUS in *Lex. Heptagl.*

forma verbī finiti. Non leviter profecto intendi significationem totius πρώτως mihi persuadeo, quod collocato dicto verbo in forma infinitivi, adjungatur verbum finitum חָלַבְנָה, assumto insuper חָלָבָה. Haud absimilem hanc πρώτην reputo exemplis quae collegit SALOM. GLASSIUS in *Philologia Sacra*, dicti significationem, verbo finito adjuncto ejusdem infinitivo, intendi, & eo magis augescere addito diversi verbi infinitivo, ostensurus (g) Unicum horum illustrationis gratia allegasse juvat e Genes. XIII. 3, depromtum; ubi de aquis diluvii haec leguntur: וְיָצָא חָלָבָה & rececesserunt abeundo & recedendo h. e. recesserunt continenter magis magisque.

§. VI.

Ad quintam hujus commatis particulam enucleandam jam festinamus, quae absolutur vocibus superbiæ pariter muliebris indicibus. Indicatur vero heic, etiam pedam suorum ornatum mulieres Hebræas superbiisse. Quod verbum διαγένετο notionem fundat, quæ pedum ornatum respicit, id vel adjunctum nomen λέγει cogitandi præbet occasionem. Sed mox haec de re plura. In antecedsum meminisse juvat, quam varie verbum, non nisi hoc loco obvium διαγένετο exposuerint & veteres interpres & alii. Utram expositionem, την πρώτην των μηδενικας ουσιας χαρακτηρας, an alteram, την ποτην αυτην παιζειν, LXX.

(g) *Part. Gram. Libr III. Tract. III. Can. 37.*

hunc commatis particulæ destinauerint; non satis perspicio. Quid si ordo adtendatur verborum, posteriorem huc pertinere dixeris: si autem quæstio oboritur, quænam proxime præcedenti, quænam huic versus sectioni sit accommodator; vereor equidem ne priorem potius a *τοις εἰδομένοις* præsenti designatam dicere debeam. Arabs vestigiis *ταῖς ὁ* insistens transtulit & IV & V. commatis sectionen hunc in modum: & crepitantes pedibus vestes suas simul raptant suisque vestigiis ludunt. Chald. Paraphrastes effert voces jam exutiendas: pedibus suis provocantes. Syrus: & Dominum provocant ad iram. Vulgatus: composito gradu incedebant. Hanc quidem interpretationem veritatem proprius attingere opinor, at magis tamen præcedenti sectioni accommodabilem. Placeat nonnullis tinnitus vocem inter vertendum adhibere, quibuscum facere non renuerem, modo probari posset ulla ratione verbo *τραύ* tinniendi significatum competere. Aliena quidem hæc versio mihi nec videtur a contextu nec documentis historicis adversa. Hisce siquidem tinnitus sensum roborare nitatur DUGTÆUS in *Analectis S. (h)* inde quædam ejus transcribam verba: "Stridentes calceos inter cæterum fœminarum luxum egregie perstringit Hieronymus Ep. 10. ad Furiam. NON HABUIT, inquit, de pœnitente illa muliere loquens Luc VII, NEC CRISPANTES MITRAS, NEC STRIDENTES CALCEOLOS, NEC ORBES

STIBIO FULGINATOS, QUANTO FOEDIOR,
TANTO PULCRIOR. Stridorem hujusmodi cura-
bant augendum adhibitis quandoque ad calceamenta
vel aureis vel æreis laminis, denique cymbalorum
appositione." Ad stridentium calceorum testes provo-
cat Patres Ecclesiasticos, vir nominatus. Plerique
Interpretum verbum סְבִבָּה exponunt; compeditum esse,
compedes aut periscelides gestare, cui sententiae me
libentius permisero. Quamvis verbum hoc semel
tantum legatur; affine tamen nomen סְבָבָה, quod valet:
compes, tamen bis occurrit, nempe extra 18. hujus
cap. uersum, Prov. VII. 22. Utrobique non dubium
est, quin compedes aut periscelides designet. Illic
quum adjungatur voci שְׁפָנָרָה, denotare aureos ar-
genteosve circulos, pedibus fœminarum supra talos
ornatus luxusque gratia adstrictos, dudum ab erudi-
tis probatum est (i). Hic vero id genus vincula al-
ludit SALOMO, quo pedes constringere solent eo-
rum, quos ligatos ac vincitos volunt. Similiter vin-
ctum repræsentat juvenem, qui meretricis illecebris
se irretiri patitur, quando ait, אַל מֵסֶר אֹוָל מַעֲכָבָה: &
sicut compede ligatur, ut stultitiae det pœnam. Pla-
ne aliam quidem heic loci notionem huic nomini
assignarunt Chald. Paraphrastes, Syrus & Arabs,
nempe canis significationem, id quod inde factum es-
se conjicit BOCHARTUS in HIEROCZOICO, quo-
niām

(i) Cfr. CAR. LUDOV. HOHEISEL. δυστικης
Ezai. h. l. §. 1.

niam apud LXX legerunt πόδας pro ποδεῖ: catasta aut numella, qua rei vinciebantur. Verbum nostrum הַעֲכָתָה reddendum esse: compedes gestare, compeditum esse, præter notionem compedis nomini בְּבֵן competentem, confirmat Arabum שׂרֵל ligare, inflectere, in gyrum se convertere, æque ac nomen שְׁנָא funis, quod ex Lexico Arabico dicto *Alcamus* profert BOCHARTUS in *Hierozoico*. Ceteroquin Historica suppetunt testimonia moris fæminarum in Oriente pedes auro & argento ac gemmis ornandi, vel potius onerandi. Atque hunc morem etiamnum ibidem servari testes oculati perhibent: nimirum mulieres circum pedes ligamenta compedium instar cum interjectis catenulis ex auro argento-ve gestare (k). Quæ omnia haud improbabilem redundunt interpretationem de compedium ant periscelidum gestatione. Restat ut paucis saltim differamus, quo jure voci וּבְרִגְלָהֶם suffixum masculini generis מְהֻאָה affigatur; quum tamen affixum scem. נְה huc suisset adaptandum, quandoquidem בְּנָוֹת צָרָה heic respiciantur. Nisi multa auderem, inirem istam rei explicandæ viam: lapsu calami textui וּבְרִגְלָהֶם loco irrepsisse. Evididem mihi videor quodam niti fulero. Nam haud insuetum est in textu Hebræo, nunc omissam aliquam litteram animadvertere, ex. gr. Ps. CXXXIX. 20.

וּבְרִגְלָהֶם

(k) Vid. *Dissert. de calceis Hebr. sub. præsidio R. ERICI HESSELGREN.*

אָמְרוּן יִתְרֹךְ pro (alia exempla ob breuitatis studium ut præteream), nunc loco alius litteræ aliam substitutam, v. c. Exod. XXXII. 25. פֵּישׁ pro רַשׁ: quod idem heic factum esse suspicarer, nisi aliam, fortassis tuiorem, ex ista difficultate se extricandi viam monstrasset SAL. GLASSIUS in *Philol. S.* ad enallagen generis confugiens, rationibus variis exemplisque probatam (1).

§. VII.

Quum nondum præcedenti commate absoluta sit sententia, sed tantum prior ejus pars, quæ περισσος vocatur; e re esse duximus, ut posterius quoque periodi membrum, aut ἀπόδοσις quoad ejus fieri possit, perscrutemur: quo sic integra non abrupta pericopa a nobis qualunquejopella illustrata exhibeat. Sunt vero verba 17. commatis, quod ad prius adtinet membrum, sequentia: אַתְּ קָדְשָׁךְ בְּתֵי צִיּוֹן decalvabit dominus verticem filiarum Sion. ἀπόδοσις indigitandæ heic præfixum י inferuit, haud aliter ac in Arabismo פ signum ἀπόδοσις esse folet. Exemplo nobis sunt verba illa in Corani Surata II. v. 22.: וְאֵن כָּנַתְתֶּם פִּי לִבְכָּתָה וְאֵנֶנּוּ עֲלֵיכֶם עֲבָרָתָא: פְּתֻחוּ בְּשִׁירָה וְגַדְעָנָה: quod si dubii fueritis de eo, quod demissimus ad servum nostrum, afferte Suram &c. Versiculo 17 quæ continentur verba eo tendunt ut minentur Deum luxum

orna-

ornatumque muliebrem ad incitas redacturum, vicissimi vero filias Sioniticas ignominia maxima affecturum. Quem eundem sensum Chald. Paraphrastes in sua potius paraphrasi quam metaphrasi exprimit hisce: prosternet Dominus gloriam filiarum Sion & Dominus gloriam earum auferet. Verbum απαγλεινον & in forma Piel obvium חפָש modo transferatur: scabie implebit, inficiet, modo exponitur: decaluabit. Optioni non multum inesse momenti, utrano notio huc adaptetur, existimo, siquidem utraque pari fere ratione se commendet. Etenim חפָס plura habet nomina suæ familiæ scabiem denotantia חפָס, חחפָס & חלפָס; unde proclive est cogitatu, verbum ejusdem classis significare: scabiosum reddere, scabie inficere. Alteri notioni decaluandi fidem pariter conciliare videtur Chaldaica dialectus, in qua nomen cognatum חפָס calvitiem designat. Hac fortassis impulsus ratione Vulgatus reddidit: decaluabit Dominus verticem filiarum Sion. Veterum interpretum LXX, Syrus & Arabs legisse videtur חפָש, alioquin vix ac ne vix quidem notionem humiliandi, deprimendi, inter vertendum adoptare potuissent. Fateor quidem hoc scopo suo tendere verba textus Hebræi, quo etiam dicit versio horum interpretum concordans; attamen ægre assumo, hanc expositionem mox ac primum ex verbis fluere. Nondum enim de veritate lectio-
nis חפָש sum persuasus. Quum itaque in recepta lec-
tione sit subsistendum; significationi scabie afficiendi aut decaluandi, optimis probatae interpretibus, adhæ-
reamus

reamus. קָרְבַּת verticem interpreter, assentientibus Interpretibus & Lexicographis versionem vulgatam hic approbantibus. Horum sequens auctoritatem, a קָרְבַּת tanquam radice hocce nomen descendere dico. Primitivum hocce verbum occurrit in futuro tantum, id quod docent BUXTORFII *Concordantia Biblicæ*. Quamvis vero in futuro audiat קִדְקֹוד jickod קִדְקֹוד jickedu forma deflectente ab anomalia mediæ radicalis geminatae; tamen ad hanc anomaliam pertinet, adeoque קִדְקֹוד radix habenda. Non enim defunt exempla specialis ejusmodi anomaliæ, utpote Job. XXXI. 4. וְאֶרְבָּם Vaaddom & conticui pro אֶרְבָּם adom & in plurali וְאֶרְבָּם jiddemu conticescant pro אֶרְבָּם jiddamu; Exod. XV. 16: utplura reticeam, quæ omnia vide in WASMUTHI *Hebr. Rest.* (m). קָרֵךְ extra hunc locum de cies occurrit & ubique exponitur vertex, (n). Præterea huic notioni propinqua est significatio vocum Arabicarum cognatarum קָרְבָּה Mokaddon & Makaddon: pars occipitis s. cervicis inter duas aures. Insuper Arab. קָדָד kadda valet: in occipite percutere. Accedit, quod hoc nomen eodem sono & sensu usurpetur Chaldaice. In verbis sequentibus יְהוָה פָּנָא יְהוָה פָּנָא Jehova pudenda eorum nudabit. Est tantum vox יְהוָה פָּנָא quæ difficultatem facessat. Quum linguarum subsidio ne subodorari quidem potuerim genuinam hujus vocis significationem; in eadem explicanda acquiescere
fui

(m) Reg. XLJ. p. 194. Sequ.

(n) Cfr. BUXTORF. *Concord. Bibl.*

fui coactus ratiunculis, quales contextus consideratione conquirere potuerim. E plurium ac diversarum interpretationum mole tantum binas, quas, praecipuas arbitror, eruam. Explicatur nimis aut de pudendis mulierum aut de crinibus. Utraque quidem in contextu praefidum invenit. Nam si animum subierit crinium notio, in hoc posteriori versus hemistichio dicitur aliquid prius magis respiciens. Inde iste exsculperetur sensus: Decaluabit Dominus verticem filiarum Sion & crines earum decidere faciet. Quod vero ad priorem adtinet explicationem, quæ innititur consuetudini victorum in Oriente captivos suos prorsus nudatos circumferendi, atque hoc modo eos ignominiae exponendi; ne illa castas offendat aures; quum Scripturam S. turpium imaginum in rebus depingendis non pudeat. Efai. XLVII. 3: Retegentur verenda tua; conspicientur obsecra tua. Sub hac turpi imagine imperii Babylonici describuntur. Nec sane alio proposito nonnunquam S. scriptores picturas exhibent turpes, nisi ut lectoris animum turpitudinis compleant detestatione. Fuisse & ad rem apposite Ill. JOH. DAV. MICHAELIS hac de re agit, exemplorumque affatim in medium profert (o).

(o) Nota 25. ad ROBERT. LOWTHI *prælect.*
de Poësi S. Hebr. Edit. Gotting. p. p. 137 - 143.

